

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

4072

Vragen van het lid **Vestering** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de toename van de export van varkens over lange afstanden en de dreiging van Afrikaanse varkenspest* (ingezonden 22 juli 2022).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 19 september 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 20212022, nr. 3636.

Vraag 1

Wat vindt u ervan dat er in het eerste half jaar van 2022 veel meer biggen en «vleesvarkens» over lange afstanden zijn geëxporteerd voor de slacht dan in dezelfde periode vorig jaar, met name naar Spanje, Italië, Polen en Slovenië?^{1, 2}

Antwoord 1

Ik ben bekend met de toename van lange afstand transporten van biggen en varkens die bestemd zijn voor de slacht in die periode. Het ongenoegen dat ik daarbij voel spreekt voor zich. Ik zet mij immers samen met een aantal andere lidstaten in EU-verband in voor beperking van de transportduur voor jonge dieren en dieren die naar het slachthuis worden vervoerd.

Vraag 2

Kunt u beschrijven hoe een transport van biggen en vleesvarkens naar Spanje, Italië, Polen en Slovenië verloopt? Hoe lang zijn de dieren in totaal onderweg? Hoeveel ruimte is er beschikbaar per dier en op wat voor ondergrond staan ze? Kunnen de dieren onderweg eten en drinken? Wat is de gemiddelde en maximale temperatuur? Hoe vaak worden zij gecontroleerd door een dierenarts? Worden zij onderweg uit- en weer ingeladen?

Antwoord 2

De biggen of varkens naar deze bestemmingen worden vanaf een varkenshouderij in Nederland geladen op een wegvervoermiddel. Biggen worden in de meeste gevallen rechtstreeks vanaf de varkenshouderij afgevoerd naar de

¹ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 25 april 2016, RVO-cijfers over de export en import van varkens (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/marktinformatie/statistieken>).

² Varkens in Nood, 20 juli 2022, Forse toename verre varkenstransporten ondanks wensen kabinet (<https://varkensinnood.nl/nieuwsartikelen/forse-toename-verre-varkenstransporten-ondanks-wensen-kabinet>).

plaats van bestemming in Spanje, Italië, Polen of Slovenië. Vleesvarkens, maar ook biggen kunnen ook eerst naar een erkend verzamelcentrum in Nederland vervoerd worden, waarvandaan ze vervolgens afgevoerd worden naar de plaats van bestemming. In dit verzamelcentrum moeten de dieren worden uitgeladen en ondergebracht.

Voordat de varkens Nederland verlaten worden zij gecontroleerd door een officiële dierenarts van de NVWA. Dit gebeurt tijdens het laden van het wegvervoermiddel vanaf de varkenshouderij of het erkende verzamelcentrum. De welzijnsregels voor diertransporten volgen uit de transportverordening (Verordening (EG) nr. 1/2005). Alle transporten naar Spanje, Italië, Polen en Slovenië zijn lange transporten; dit zijn transporten die langer dan acht uur duren. Bij alle lange transporten is het verplicht om een door de RDW goedgekeurd vervoermiddel te gebruiken en de ondergrond te voorzien van passend strooisel. Voor varkens wordt meestal zaagsel gebruikt. Daarnaast is het verplicht dat varkens tijdens een lang transport voortdurend toegang hebben tot water; onderweg voeren is niet verplicht.

Varkens worden afgevoerd naar een varkenshouderij, een slachthuis of een erkend verzamelcentrum in Spanje, Italië, Polen of Slovenië. In het erkende verzamelcentrum worden de dieren uitgeladen en ondergebracht. De dieren moeten daarna nogmaals opgeladen worden om naar een slachthuis of een varkenshouderij afgevoerd te worden. In het slachthuis worden de dieren bij de ante mortem keuring gecontroleerd door een officiële dierenarts.

Wanneer het totale transport van plaats van vertrek naar de plaats van bestemming langer dan 24 uur duurt, moeten de varkens uiterlijk 24 uur na het moment dat het eerste dier werd geladen, ondergebracht worden in een erkende controlepost. In deze controlepost moeten de dieren tenminste 24 uur rusten en gedrenkt, gevoerd en verzorgd worden. In deze controlepost wordt door een officiële dierenarts gecontroleerd of de varkens geschikt zijn voor verder vervoer.

De gemiddelde transportduur naar Spanje bedraagt rond de 24 uur, naar Italië 21 uur, naar Polen 15 uur en naar Slovenië 18 uur. Bij een deel van de varkenstransporten naar deze bestemmingen moet dus gebruik worden gemaakt van een controlepost.

Alleen biggen ouder dan drie weken en zwaarder dan 10 kg mogen op lang transport, en dus vervoerd worden naar deze landen. Het is verplicht dat alle varkens tijdens het vervoer over de weg tenminste gelijktijdig kunnen gaan liggen en in hun natuurlijke houding kunnen staan. Het gewicht van biggen en vleesvarkens getransporteerd naar deze landen kan variëren van meer dan 10 kg tot circa 130 kg. Dieren van beduidend verschillende grootte of leeftijd worden gescheiden vervoerd. De hoeveelheid ruimte die beschikbaar is per dier is afhankelijk van de oppervlakte van het wegvervoermiddel, het aantal dieren dat wordt geladen en het gewicht van de dieren.

De ventilatiesystemen op wegvervoermiddelen moeten de temperatuur in het vervoermiddel tussen de 0 graden Celsius en 35 graden Celsius kunnen handhaven. Lange transporten zoals die naar Spanje, Italië, Polen en Slovenië mogen niet plaatsvinden wanneer de verwachte buitentemperatuur op de geplande route hoger dan 30 graden Celsius is. De NVWA voert hier voorafgaand aan de transporten controles op uit en neemt een exportaanvraag niet in behandeling wanneer niet aan deze eis voldaan wordt. Achteraf controleert de NVWA aan de hand van de temperatuurregistratie in het vervoermiddel of de temperatuur tussen de 0 en 35 graden Celsius is gebleven.

Vraag 3

Heeft u gezien dat er in de eerste helft van 2022 meer dan 930.000 biggen naar Spanje zijn geëxporteerd, veel meer dan in dezelfde periode in 2021? Hoe verklaart u deze toename?

Antwoord 3

Ten opzichte van het jaar 2021 is er inderdaad sprake van een toename van ongeveer 10%. Dit betekent overigens niet dat deze aantallen zo blijven, of dat deze stijging zal aanhouden. Het is bekend dat er tussen jaren, of tussen seizoenen binnen een jaar, variaties bestaan in het aantal geëxporteerde dieren en de bestemmingslanden. Dit is afhankelijk van diverse factoren, vooral van vraag- en aanbod.

Uit navraag bij brancheorganisatie Vee en Logistiek Nederland volgt dat de toename van verre bestemmingen in die periode vooral veroorzaakt werd door problemen die speelden in de keten vanwege tijdelijke afgenomen slachtcapaciteit van een aantal slachterijen in Nederland en Duitsland. Hierdoor werden minder biggen afgenomen door Nederlandse en Duitse varkenshouders en moesten andere bestemmingen worden gezocht.

Vraag 4

Wat vindt u ervan dat Nederland daarmee de grootste leverancier is van buitenlandse biggen in Spanje?³

Antwoord 4

Met het oog op het welzijn van dieren en de principes van kringlooplandbouw ben ik van mening dat dieren zo kort mogelijk getransporteerd zouden moeten worden. Zeker dieren bestemd voor de slacht en kwetsbare dieren. Dat is een van de belangrijkste punten voor mijn inzet in de EU voor de aanstaande aanpassing van de Europese transportverordening (EG) nr. 1/2005. Ik verwijs de Tweede Kamer graag naar de *position paper* die ik samen met Denemarken, Duitsland, Zweden en België heb opgesteld (bijlage bij de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 18 juli 2022, Kamerstuk 2150132, nr. 1452).

Volgens de huidige Europese wet- en regelgeving mogen dit soort transporten plaatsvinden als er aan de voorschriften wordt voldaan. De handelsstromen volgen het principe van vraag en aanbod en in de interne markt van de EU kan deze situatie dus ontstaan.

Vraag 5

Heeft u gezien dat de export van «vleesvarkens» naar Spanje in de eerste helft van 2022 verdubbelde ten opzichte van 2021? Hoe verklaart u deze toename?

Antwoord 5

Ik heb de cijfers gezien. Brancheorganisatie Vee en Logistiek Nederland geeft als verklaring dat door tijdelijke capaciteitsproblemen bij een aantal Nederlandse en Duitse slachterijen minder varkens konden worden afgevoerd in Nederland in Duitsland. Daarom zijn er andere bestemmingen gezocht. Ik verwijs de Tweede Kamer ook naar mijn antwoord op vraag 3.

Vraag 6

Erkent u dat deze cijfers haaks staan op uw inzet om een einde te maken aan lange afstandstransporten met dieren die naar de slacht gaan?⁴

Antwoord 6

De cijfers weerspiegelen inderdaad niet de inzet van Nederland en andere gelijkgestemde lidstaten ten aanzien van langeafstandstransporten. Dat onderstreept het belang van aanpassing van de Europese wetgeving op dit gebied. De Europese Commissie verwacht eind volgend jaar met voorstellen tot wijziging van de transportverordening te komen.

Vraag 7

Erkent u dat Nederlandse varkenshouders die steeds meer varkens laten slachten in het buitenland laten zien dat zij lak hebben aan uw plannen en dat het dierenleed tijdens deze lange transporten ze kennelijk onvoldoende interesseert?

Antwoord 7

Ik zou zelf deze conclusies niet zomaar trekken. Er wordt gehandeld naar het principe van vraag en aanbod binnen de EU interne markt om tot een goed verdienmodel te komen. Deze transporten moeten voldoen aan de nu geldende (Europese) wetgeving, daar houdt de NVWA toezicht op.

³ Nieuwe Oogst, 18 juli 2022, Spaanse handelaren waarschuwen voor risicovolle biggenimport (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2022/07/18/spaanse-handelaren-waarschuwen-voor-risicovolle-biggenimport>).

⁴ Kamerstuk 28 286, nr. 1255.

Vraag 8

Erkent u dat deze cijfers tevens haaks staan op de inhoud van het position paper dat u samen met Denemarken, Duitsland, Zweden en België als zogenaamde «Vught-groep» naar de Europese Commissie heeft gestuurd met daarin de oproep om de transportduur te beperken en de regelgeving voor diertransporten te verbeteren en aan te scherpen?⁵

Antwoord 8

De cijfers bevestigen juist dat aanpassing van de Europese regelgeving nodig is. Zonder aanpassing van de Europese voorschriften zullen de langeafstandtransporten niet vanzelf afnemen of stoppen. Dit moet EU-breed worden aangepakt.

Vraag 9

Erkent u dat u op deze manier door de varkenssector in uw hemd wordt gezet als u in Brussel voorop zegt te willen lopen als het gaat om de behandeling van dieren en dierenwelzijn, ook op weg naar de slacht?

Antwoord 9

Mijn collega-Ministers in de EU weten goed hoe de principes van vraag en aanbod werken binnen de interne markt. Zij weten ook dat Nederland een grote speler is als het gaat om internationale diertransporten. Uit dit soort cijfers blijkt dat het beperken en verbieden van langeafstandtransporten een grote impact zal hebben, zeker ook voor Nederland.

Vraag 10

Heeft u gezien dat de vereniging voor Spaanse varkenshandelaren waarschuwt dat deze transporten de kans op insleep van Afrikaanse varkenspest vergroten?⁶

Antwoord 10

Het risico op de insleep van Afrikaanse varkenspest is een dreiging die binnen de Europese Unie zeer serieus wordt genomen. Het vervoer van besmette varkens is een van de mogelijkheden om het virus te verspreiden. Het niet of niet goed reinigen van veewagens is eveneens een risico. De handel in varkens in de Europese Unie is strikt gereguleerd en er gelden strenge voorwaarden voor het vervoer van varkens in en tussen lidstaten, met als doel de kans op verspreiding van besmettelijke dierziekten zoveel mogelijk te verkleinen. Volgens de Europese Commissie zijn er geen gevallen bekend dat er verspreiding van de ziekte tussen lidstaten is opgetreden door het legale vervoer van varkens.

Vraag 11

Wat u doen om een einde te maken aan de exportdrift van de Nederlandse varkenssector?

Antwoord 11

Ik zal blijven uitdragen wat mijn inzet is voor een betere borging van het dierenwelzijn en de aansluiting bij de principes van kringloplandbouw. Dit zal ik ook in mijn gesprekken met de sector blijven benadrukken. In Brussel zet ik me samen met gelijkgestemde lidstaten in om Europese regels aan te passen. Want zo lang deze transporten van dieren voldoen aan de geldende (EU) wet- en regelgeving, mogen deze blijven plaatsvinden. De Nederlandse overheid kan niet eenzijdig maatregelen treffen om dit te stoppen.

Vraag 12

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

⁵ Kamerstuk 21 501-32, nr. 1452.

⁶ Nieuwe Oogst, 18 juli 2022, Spaanse handelaren waarschuwen voor risicovolle biggenimport (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2022/07/18/spaanse-handelaren-waarschuwen-voor-risicovolle-biggenimport>).

Antwoord 12
Ja.